

Бондаренко В. В., к-т пед. наук, професор, завідувач кафедри філософії та педагогіки професійної підготовки Харківського національного автомобільно-дорожнього університету,

Шейн В. С., к-т техн. наук, доцент кафедри технології машинобудування та ремонту машин Харківського національного автомобільно-дорожнього університету

ІСТОРИЧНИЙ ПОСТУП РОЗВИТКУ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ АВТОМОБІЛЬНОЇ ГАЛУЗІ В ХНАДУ

Розвиток автомобільного транспорту, що обслуговує оборонні потреби під час війни та всі галузі промисловості, є необхідною умовою та запорукою економічної стабільності України. Жодна країна світу сьогодні вже не може існувати без розвиненої автомобільної галузі. Особливо зростає роль автомобільного транспорту під час військових дій та в період повоєнного відновлення країни. Україна, як і жодна інша країна світу, просто не в змозі поновлювати автомобільний транспорт за рахунок придбання нових автомобілів, пошкоджених під час бойових дій. Сьогодні підраховано, що за три місяці агресії росії проти нас у результаті обстрілів і повітряних атак на наші мирні міста вже знищено понад 200 тисяч легкових і вантажних автомобілів. Ще більшою є цифра пошкоджених автомобілів, які потребують нагального ремонту. До цієї цифри можна додати й автомобілі, які були ввезені з-за кордону, адже 52% автомобілів, ввезених в Україну з 2019 року, мають експлуатаційний вік понад 10 років. За останні три роки середній вік ввезених автомобілів виріс більше ніж у два рази, а от продаж нових авто в Україні лише в березні цього року скоротився в 16 разів. Динаміка ввозу в Україну автомобілів, що були у попередньому користуванні, представлено у табл. 1 [1].

Таблиця 1 – Динаміка ввозу автомобілів в Україну з 2013 по 2021 рік [1]

Рік	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Кількість автомобілів	171 456	146 355	119 987	136 174	207 843	221 018	563 087	422 544	627 872

Крім того, 24.03.2022 р. було прийнято Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану» [2]. Одним із аспектів цього Закону було те, що з 05.04.2022 р. Верховна Рада звільнила ввезені в Україну іноземні транспортні засоби від сплати мита та інших зборів. Основною метою цього було сприяння волонтерам у допомозі нашій армії, територіальній обороні та людям, які постраждали у наслідок бойових дій, ввозити гуманітарну допомогу, зокрема й у вигляді транспортних засобів, призначені для мобільного пересування наших захисників. Проте, у введенні в дію цього закону, деякі підприємливі громадяни побачили й іншу перспективу. І вже за перші вісім днів дії «нульового мита», в Україну було завезено 14300 автомобілів. Зві-

сно, що як раз для потреб військових, на жаль, закупаються саме ті транспортні засоби, які вже вимагають поточного, або, навіть, капітального ремонту, бо вони були придбані майже за останні кошти простих, небайдужих громадян-патріотів.

З огляду на сказане, була й залишається актуальною необхідність у підготовці відповідних висококваліфікованих фахівців із забезпечення належного технічного стану автомобілів, що ввозять до нашої держави.

Нами було проаналізовано структуру навчальних планів з підготовки інженерів-автомобілістів і фахівців, які працюють у машинобудуванні та на транспорті за останні 60 років у ХНАДУ.

Досліджуючи тенденції змін у навчальних планах за цей період часу нами були проаналізовані навчальні плани, які існували в Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті й закінчуючи аналізом планів, що діють нині і затверджені Міністерством освіти і науки України, освітніми стандартами за всіма галузевими спеціальностями. Для аналізу ми обрали спеціальність автомобільного факультету «Автомобільний транспорт», яка раніше мала назву «Автомобілі і автомобільне господарство». Структурний аналіз навчальних планів виконувався методом аналізу кількості навчальних дисциплін спеціальності за трьома блоками:

- гуманітарний (соціально-економічний) блок, який охоплював ряд дисциплін загальної соціальної спрямованості;
- загально технічний (фундаментальний), який охоплював дисципліни, пов'язані із загальним машинобудуванням і дисциплінами загально технічного характеру;
- спеціальний (професійний), який охоплював спеціальні дисципліни за профільною спеціальною підготовкою, включаючи практики, курсові проекти, дипломне проектування тощо.

Розбивши всі дисципліни навчальних планів за трьома блоками, ми проаналізували як змінювалася кількість годин і кількість дисциплін у кожному блоці (табл. 2). Встановили відносні показники зміни у відсотках у кожному блоці підготовки і за спеціальністю в цілому.

Таблиця 2 – Динаміка змін у навчальних планах

Блок гуманітарних навчальних дисциплін					
Рік	1954	1970	1993	2008	2018
1	2	3	4	5	6
Кількість дисциплін	3	9	11	10	14
Кількість годин	240	824	1374	1080	872
Відсоток	12	20	29	14	19

1	2	3	4	5	6
Блок загальнотехнічних навчальних дисциплін					
Кількість дисциплін	16	16	18	26	16
Кількість годин	858	2108	1802	3780	1860
Відсоток	43	52	38	50	22
Блок спеціальних навчальних дисциплін					
Кількість дисциплін	11	20	23	36	43
Кількість годин	894	1149	1621	2700	4590
Відсоток	45	28	33	36	59

Таким чином, з огляду на проведений аналіз, можна дійти висновку, що не зважаючи на всі розмови про необхідність у технічних ЗВО України готувати інженерно-технічну еліту, про гуманізацію та гуманітаризацію вищої технічної освіти ми все більше скочуємося в технократизацію навчального процесу, готуючи все більше технократів-ремесників, здатних вирішувати вузькоспеціальні технічні проблеми. Це пов'язано із тим, що доля спеціальних дисциплін на 2018 навчальний рік сягнула аж 59% (практично зросла майже у два рази з попередніми аналізованими навчальними роками). При цьому гуманітарна підготовка становить лише 14%, а загальнотехнічна – 22%. Такий підхід не може не позначитись на універсальності підготовки майбутніх інженерів та значно зужує їхні професійні можливості, що завжди було перевагою в підготовці вітчизняних інженерів.

Як на наш погляд, то найбільш збалансованими з психолого-педагогічної та науково-методичної точки зору навчальні плани були в 1993 році, коли гуманітарна складова в навчальних планах становила: гуманітарна – 29%, загальнотехнічна – 38%, а спеціальна – 33%.

Список першоджерел

1. 52 % ввезених в Україна авто з 2019 р. старше 10 років URL: <https://opendatabot.ua/ru/analytics/auto-trash-2021> (дата звернення 15.05.2022).
2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану : Закон України від 24.03.2022 р. № 2142-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2142-%D0%86%D0%A5#Text> (дата звернення 16.05.2022).